

Умовою виходу в зону необхідних для досягнення C_{OTG} значень є спонукання ініціаторами і лідерами поведінки населення ОТГ до $A > 0,5$; $M > 0,5$ і $I > 0,5$.

Головною перевагою цієї моделі управління є можливість використання аналітичних оцінок та обрахунків з обґрунтування доцільних змін з тим, щоби планувати необхідні дії з управління мотивацією, інтеграцією і гармонізацією цілей та інтересів населення ОТГ у використанні її ресурсного потенціалу.

Подальші дослідження слід спрямувати на підбір тестового і опитувального інструментарію, методів обробки та інтерпретації отриманої інформації для використання лідерами і співлідерами ключових груп впливу в ОТГ.

Список використаних джерел:

18. Kotter John P. Leading Change / John P. Kotter. - Harvard Business Review Press, 2012. – 208 p.
19. Гусева О. Ю. Управління стратегічними змінами: теорія і прикладні аспекти : Монографія / О. Ю. Гусева. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2014. – 395 с.
20. Jasińska J. Zmiany w organizacjach: sprawne zarządzanie, sytuacje kryzysowe i warunki osiagania sukcesu / Joanna Jasińska. – Warszawa: Wydawnictwo FREL, 2015. – 546 s.
21. Latham J. Leading Change Formula Revisited / John Latham // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://johnlatham.me/change-formula-revisited/>
22. Fogg, B. J. A Behavior Model For Persuasive Design / B. J. Fogg // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mebook.se/images/page_file/38/Fogg%20Behavior%20Model.pdf
23. Fogg, B. J. What Causes Behavior Change? / B. J. Fogg // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.behaviormodel.org/index.html>

УДК 338.26

ПРО НАУКОВІ ШКОЛИ ІФНТУНГ ТА ЇХ ПОТЕНЦІАЛ У ВИРІШЕННІ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОБЛЕМ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

В. П. Петренко

***Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: pvp.sspp@i.ua***

Протягом 50 років існування Івано-Франківського національного технічного університету у нафти і газу (ІФНТУНГ) в його навчальних аудиторіях і дослідницьких лабораторіях концентрувалась, формувалась і розвивалась

науково-технічна еліта нафтогазової галузі нашої держави. В неперервності цього процесу особлива роль належала і належить науковим школам (НШ), які протягом цього часу утворились навколо провідних науковців університету.

Адже «наукова школа» за визначенням [1] це «... професійна співдружність людей, що сформувалась під егідою особистості ученого-лідера. Вона займається активною дослідницькою роботою в новому актуальному напрямі й об'єднана ідеями, методиками, науковими традиціями, що розширюються співробітництвом, пошуком нових фактів. У науковій школі висувуються гіпотези, концепції, теорії. У ній не бояться дискусій, а навпаки – прагнуть до них». В [2] це «... – неформальна творча співдружність у межах будь-якого наукового напрямку висококваліфікованих дослідників, об'єднаних спільністю підходів до вирішення проблеми, стилю роботи, спільного наукового мислення, ідей і методів їх реалізації, а в [3] – «... неформальний творчий колектив дослідників різних поколінь, об'єднаних загальною програмою і стилем дослідницької роботи, які діють під керівництвом визнаного лідера». Тобто, створення НШ свідчить про факт об'єднання інтелектуального потенціалу групи дослідників інтелектуальним лідером в певній сфері наукових досліджень – науковим керівником, консультантом, наставником і радником.

В сучасних умовах діяльність НШ в Україні потребує підтримки і розвитку. Адже, як пише в [4] засновник і керівник наукової школи «Формування інтелектуального потенціалу суспільства на межі століть: економічні, політичні, соціокультурні аспекти та прогнози» проф. В. І. Астахова, «... необхідність поживлення наукових шкіл, визначення подальших шляхів розвитку вітчизняної науки сьогодні очевидна», наголошуючи, що «... вирішальне слово можуть і повинні сказати саме вузівські наукові школи, і це підтверджується досвідом Заходу».

При цьому, на цілком слушну думку автора [5], «Від розвитку та цілеспрямованої наукової роботи в рамках наукових шкіл значною мірою залежить науковий імідж університету і якість підготовки студентів». Насправді, НШ виступають важливим елементом інтеграції науки і освіти, що посилює наукову складову навчального процесу і максимізує його вплив на студентів та підвищує рівень їх наукової підготовки. Адже, будь-якою науковою школою реалізуються дві наступні основні функції: генерування нових наукових знань на основі вивчення, аналізу, удосконалення і розвитку відомих або відкриття, дослідження і розвиток раніше невідомих; поширення здобутих нових наукових знань шляхом комунікацій з їх потенційними споживачами (всі види навчання і підвищення кваліфікації персоналу галузі) в т. ч. і підготовка послідовників та наступників з числа обдарованих студентів або практичних працівників. При цьому, ключовою фігурою НШ є її інтелектуальний лідер, яким розробляються фундаментальні та загальні

питання наукового напрямку, генеруються нові ідеї і напрями досліджень, об'єднуються інтелектуальні ресурси своїх однодумців, співлідерів.

Протягом 50 років, з дня офіційного відокремлення ІФНТУНГ від його альма-матер – Львівського політехнічного інституту, в університеті були створені і сьогодні функціонують 18 наукових шкіл [6] під керівництвом докторів наук, професорів, якими свого часу були сформовані і розвинуті дослідження за оригінальними науковими напрями. За цими напрями під їх науковим керівництвом і консультуванням були проведені численні дослідження, учнями і послідовниками захищені відповідно кандидатські і докторські дисертації, сформульовані і впроваджені в практику технології і обладнання, механізми та інструменти, прилади і пристрої, моделі і рекомендації тощо [6]. Тематика досліджень цих шкіл охоплює практично всю палітру нафтогазової справи, починаючи від пошуку і розвідки покладів нафти і газу, продовжуючи технологічними процесами, обладнанням і приладами для безпечного, раціонального та ефективного буріння, видобування і транспорту, закінчуючи специфічними питаннями економіки та управління нафтогазовим комплексом і його підприємствами.

За результатами проведених досліджень членами НШ ІФНТУНГ захищено 50 докторських і 263 кандидатських дисертацій, видано 475 книг (монографії, підручники і навчальні посібники) і більше як 7,6 тисяч статей у фахових журналах, отримано охоронні документи на 1 відкриття та понад 1000 винаходів, а десять керівників НШ ІФНТУНГ стали Лауреатами державних премій України в галузі науки і техніки. Це д-р геол.-мін. наук, проф. Адаменко О. М. (1978 р.), д-р техн. наук, проф., академік НАН України Крижанівський Є. І., д-р техн. наук, проф. Грудз В. Я., д-р техн. наук, проф. Мислюк М. А., д-р техн. наук, проф. Карпаш О. М. (2006 р.), д-р техн. наук, проф. Яремійчук Р. С. (2007 р.), д-р техн. наук, проф. Шлапак Л. С. (2008 р.), д-р геол.-мін. наук, проф. Маєвський Б. Й. (2009 р.), д-р техн. наук, проф. Кісіль І. С. (2010 р.), д-р техн. наук, проф. Семчук Я. М. (2014 р.).

З таким вагомим доробком ІФНТУНГ і його наукові підрозділи повинні були б стати головним джерелом забезпечення підприємств галузі і її спеціалізованих науково-дослідних організацій новітніми ідеями і проектами, планами і програмами, управлінськими і фаховими інженерними кадрами. Однак, на мою думку і жаль, багато актуальних наукових розробок залишаються на рівні теорії або апробовані тільки в університетських лабораторіях чи виключно окремими підприємствами галузі, хоча могли б отримати більш масштабне використання за умови більш активної взаємодії сторін. З цією метою вважаю за доцільне рекомендувати розширення та інтенсифікацію інтелектуальної співпраці керівників і членів НШ ІФНТУНГ з представниками управлінського корпусу і фахівців-практиків галузі та її підприємств, запрошуючи останніх до участі у наукових дослідженнях і

розробках, у підготовці і захисті дисертацій, у промоції та реальному впровадженні розробок університету і його наукових шкіл та підрозділів в галузевих підприємствах, що сприятиме інтелектуалізації системи управління галузі та інтенсифікації використання її інтелектуальних ресурсів.

Адже сформульована ще 10 років тому в роботі [8] стратегічна доцільність трансформування НАК «Нафтогаз України» в сучасну інтелектуальну компанію, теоретичне обґрунтування якої було виконане в [9], залишається, на мою думку, дуже актуальною проблемою з численними техніко-технологічними, управлінсько-економічними і юридично-організаційними завданнями як для галузі зокрема, так і для національного господарства загалом, а потенціал наукових шкіл ІФНТУНГ є готовим до результативної і ефективної участі у їх вирішенні.

Список використаних джерел:

1. Зербіно Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). – Львів: Євросвіт, 2001. – 208 с.
2. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця / Ю. М. Краснобокий, К. М. Лемківський. 2-е вид., виправ. і допов. – К.: НМЦВО, 2001. – 72 с.
3. Мараховський Л. Ф. Наукова школа – основа сучасної міждисциплінарної аспірантури / Л. Ф. Мараховський, І. М. Козубцов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://schools-ua.at.ua/index/naukova_shkola_osnova_suchasnoji_mizhdisciplinarnoji_aspiranturi/0-36
4. Астахова В. І. Наукова школа у ВНЗ: проблеми відродження / Валентина Астахова // Наука і освіта : зб. наук. пр. / Акад. наук вищ. шк. України. – К., 2003. – С. 54–57.
5. Конвісер І. Наукові школи: стан і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vnurol.com.ua/index.php?idd=Наукові%20школи>
6. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Наукові школи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.nung.edu.ua/наукові-школи>
7. «Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу». Історичне презентаційне видання. – К.: «Логос», 2017. – 455 с.
8. Кісь С. Я. Щодо стратегічної доцільності та умов трансформування НАК «Нафтогаз України» в сучасну інтелектуальну компанію / С. Я. Кісь, В. П. Петренко // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць. – Випуск 240: В 5 т. – Т. V. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С. 1298 – 1308.
9. Кісь С. Я. Наукові основи інтелектуалізації діяльності підприємств : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра екон. наук за спец. 08.00.04 – економіка

та управління підприємствами / С. Я. Кісь. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 40 с.

УДК: 620.9

ДЕРЖАВНІ ТА РИНКОВІ МЕХАНІЗМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ

Проданова І. І.

iryna_prodanova@ukr.net

Рутковський А. Д.

rutkovskiy.arsen@gmail.com

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

При розробці та реалізації енергетичної політики сталого розвитку України важливу роль відіграє визначення стратегічних орієнтирів та пропорцій перспективного енергетичного балансу країни при дотриманні принципів прозорості його формування та достовірності представлених даних у натуральному та вартісному вимірах, побудованого на основі сучасних інформаційно-комунікаційних систем моніторингу.

Недосконалість механізмів реалізації державного управління та регулювання ринкових відносин разом із відсутністю належної системи контролю за рухом енергетичних потоків сприяє розвитку корупції, тіньової економіки та загальному дисбалансу національної економіки з відповідними негативними наслідками. Тому наразі ця проблема набуває особливої актуальності в контексті інтеграції енергетичних ринків України та ЄС, а також зростання цін на паливно-енергетичні ресурси.

Основою енергетичної стратегії країни є енергобаланс, як базис та механізм управління процесами поставок та споживання енергоносіїв, встановлення цін та цінових орієнтирів, енергоефективності загалом.

На сьогодні в Україні розробка балансів на основні види енергоресурсів відбувається фрагментарно, не системно та із запізненням. Протягом 2011-2015 рр. спостерігається поступове зменшення виробництва енергетичних ресурсів (табл. 1), а також їх імпорту та споживання при паралельному збільшенні експорту. Зокрема, у 2015 р. виробництво енергії загалом по Україні знизилось на 27,9 % порівняно з 2011 р. та споживання – на 33 %; імпорт відповідно на 45,6 %, експорт збільшився на 86 %. З позитивної точки зору можна відмітити скорочення частки природнього газу в структурі постачання енергії. Зменшення кінцевого споживання палива та енергії протягом аналізованого періоду викликано відповідним зниженням фізичних обсягів виробництва промислової продукції.